

ת"פ 2502/11/10 - מדינת ישראל נגד א י ל

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 2502-11-10 מדינת ישראל נ' ל

בפני בעניין: כבוד השופט ד"ר אוהד גורדון
מדינת ישראל יחידת תביעות ירושלים - עו"ד ש'
קרואני-ארד ועו"ד נ' בינשטוק

המאשימה

נגד

א י ל על-ידי עו"ד א' בן-גביר

הנאשם

גזר דין

רקע

1. בהכרעת דין מיום 27.7.15 הורשע הנאשם, לאחר ניהול הוכחות, בעבירת אימים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). האירוע בגינו הורשע התרחש ביום 4.9.08 בשעה 21:00 לערך, במהלך יציאה מדיון בבית הדין הרבני לממונות אשר עסק בסכסוך כספי בין הנאשם לבין המתלונן. לפי העובדות בהן הורשע, איים הנאשם על המתלונן באומרו כי הוא מחזיק נשק ברישיון ואם יפגע בילדיו או במשפחתו "אנייתן לקדורבין העיניים" המתלונן הודיע שבכוונתו לקרוא למשטרה, ואז חזר הנאשם ואמר כי אם יפגע בו או בילדיו "אני אתן לך כדור בין העיניים". זאת עשה בכוונה להפחיד את המתלונן.
2. יצוין, כי בכתב האישום נטען כי האמירה הראשונה לא כללה את ההתניה "אם תפגע בילדיי" אך בהכרעת הדין קבעתי כי בהעדר הוכחה אחרת ברמה הנדרשת בפלילים יש לאמץ את האפשרות הנוחה לנאשם ולקבוע שגם האמירה הראשונה סויגה באותו אופן. מאותה סיבה קבעתי כי ההתניה הייתה "אם תפגע" ולא "אם תאיים" (פס' 13-27 להכרעת הדין). קביעות נוספות מהכרעת הדין שיש להן רלבנטיות לקביעת העונש הן כי האמירות נאמרו בסיום הדיון ובמהלך היציאה ממנו, תוך חילופי דברים בין הנאשם למתלונן אך ללא התגרות מצדו של האחרון ותוך שהנאשם מצוי בסערת רגשות ניכרת. בהקשר זה הוספתי וקבעתי כי בשעת מעשה האמין הנאשם כי המתלונן ניסה, ימים ספורים לפני הדיון בבית הדין, להפחידו לשלם לו כספים שלטענת המתלונן הנאשם חב לו, וזאת באמצעות הצתת דלת ביתו של הנאשם. יודגש שלא הוכח קשר בפועל בין המתלונן לבין ההצתה, אך קיבלתי כי הנאשם האמין כך בשגגה. אמונה מוטעית זו השפיעה על התנהלות הנאשם באירוע הנדון, במהלכו נצפה בידי עדים כשהוא לחוץ וטעון, והגיב כלפי המתלונן בצעקות ובזעם ניכר בעוד שהמתלונן לא התגרה בנאשם למעט ויכוח אודות ההליך הממוני בבית הדין (שם, פס' 51-54).

תמצית טיעוני הצדדים

3. המאשימה הציגה את עברו הפלילי של הנאשם, הכולל הרשעה קודמת בעבירה של מרמה והפרת

עמוד 1

אמונים. הודגשו חומרת העבירה שבוצעה, החלטת הנאשם לנהל הוכחות, העדר נטילת אחריות והוצגו קביעות מהכרעת הדין. נטען כי מתחם הענישה נע בין מאסר על תנאי ושירות לתועלת הציבור (להלן "של"צ") ועד מספר חודשי מאסר בפועל. המאשימה התנגדה לביטול ההרשעה וטענה כי לא מדובר באחד המקרים החריגים בהם ראוי להימנע מהרשעה. נטען שיש לגזור על הנאשם מאסר על תנאי ושל"צ בהיקף שלא יפחת מ-300 שעות.

4. ההגנה עתרה לבטל את הרשעת הנאשם. בהקשר זה הודגשו קביעות הכרעת הדין אשר עוסקות בתחושות הנאשם ואמונתו המוטעית. עוד הוצגו נסיבותיו האישיות של הנאשם שהינו בן חמישים, אב לשישה, שירת בצבא כקצין (ובתו בשירות לאומי) והוא מתנדב במשמר האזרחים בשכונת נחלאות (ענ/1). מצבו הכלכלי בכי רע, ולעניין זה הוגשה התרעה לפני עיקול ענ/2 ודו"ח הוצאה לפועל שמצביע על חובות של מיליוני שקלים. בנוסף הוצג כי הנאשם הורחק ממקצוע עריכת הדין למשך שמונה שנים בהחלטת לשכת עורכי הדין, תקופה המסתיימת בשנת 2019, ונטען כי עם סיום התקופה יתקשה לשוב למקצוע אם תיוותר הרשעתו בהליך הנוכחי על כנה. לעניין זה הפנתה ההגנה לסעיף 75 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "חוק לשכת עורכי הדין"), בו אדון בהמשך. עוד הודגש חלוף הזמן מאז המקרה וכי בעקבות המקרה נלקח אקדחו של הנאשם ולכן לא יכול היה לעבוד כמאבטח. לבסוף נטען כי גם אם יוטל עונש, עליו להיות מתחשב.

5. הנאשם נשא דברים, בהם טען כי הוא הקורבן "האמתי" הגם שהביע צער על "הסגנון" בו דיבר באירוע מושא האישום. הוא חזר והביע צער על דברים שאמר מתוך מצוקה ודאגה לילדיו, אך טען כי בבית המשפט למשפחה נאמרות אמירות חמורות בהרבה ואין מגישים כתבי אישום. הנאשם טען כי רשויות האכיפה יישמו רף שונה בהתייחסות אליו, ואל מי שלשיטתו עומדים מאחורי ההתנכלויות לו ולבני משפחתו. עוד סיפר כיצד השפיעו מקרי ההתנכלות על האופן בו התנהל באירוע מושא האישום, ועל ילדיו. הנאשם ציין כי הימשכות ההליך פגעה ביכולתו לשקם את חייו בין היתר משום שנלקח נשקו, הגם שכיום הוא עובד באבטחה אך כמנהל משמרת וללא נשק. עוד ציין כי נפצע בעינו בשירותו הצבאי דבר המקשה עליו לעסוק בעבודה פיסית, והוסיף שיש לו רישיון לתיווך נדל"ן. הוא ציין שבדעתו לשוב לעריכת הדין בתום תקופת ההשעיה, ולבסוף טען כי הרשעה תמוטט את משפחתו וביקש שלא למצות עמו את הדין.

בקשת ההגנה לבטל את הרשעתו של הנאשם

6. איני יכול לקבל את הבקשה. כידוע, הכלל הוא כי יש להרשיע אדם שנמצא כיבצע עבירה. הימנעות מהרשעה אפשורית "רקבנסיבותיוצאותדופן, בהן אין חססבירבין הנזקה הצפוימנה הרשעהבדין לבין חומרתהשלהעבירה". יודגש כי לא די בעצם ביסוסה של פגיעה בנאשם, שכן לכל הרשעה בפלילים יש השלכות על המורשע, לרבות התיוג הנלווה לה, ואלה מתיישבות עם מטרותיו של ההליך הפלילי. הסמכות לבטל הרשעה או להימנע ממנה נוגעת למקרים לא שגרתיים של פגיעה ניכרת וחסרת פרופורציה למעשה הפלילי. לפי המבחן המקובל יש לבסס לא רק את עצם הפגיעה ועצמתה אלא, בנוסף, גם כי סוגהעבירהונוסיבותביצועהמאפשרים בנסיבות העניין לוותר על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותיבשיקוליענישהאחרים. ראו דנ"פ 8062/12 **מדינת ישראל נ' חברת נמלי ישראל**, פס' 15 לפסקדינושל הנשיא דאז (2.4.15). כל ההחלטות הנזכרות במסמך זה פורסמו ב"נבו"; רע"פ 1949/15 **תקרורי נ' מדינת ישראל** (2.4.15); רע"פ 8487/11 **חברת נמלי ישראל נ' מדינת ישראל** (23.10.12); ע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל** (21.8.97).

7. קריטריונים אלה אינם מתקיימים במקרה דנן. עתירת ההגנה כושלת לצלוח את המבחן הראשון: של הוכחת נזק משמעותי וחריג אשר ייגרם לנאשם אם תיוותר הרשעתו על כנה. טיעוניה אשר להשלכה האפשרית של ההרשעה בהליך זה על עיסוקי הנאשם, בדגש על מקצוע עריכת הדין, נושאים אופי ספקולטיבי ולא בוססו.

הנאשם הושעה, כאמור, מעריכת דין למשך שמונה שנים. ההגנה טענה כי ההרשעה בהליך הנוכחי תמנע ממנו לחזור למקצוע והפנתה לסעיף 75 לחוק לשכת עורכי הדין. אלא, שסעיף זה אינו קובע כי עורך דין שהורשע בפלילים לא יוכל לשמש במקצוע. הסעיף מסמיך את בית הדין המשמעותי לגזור על עורך דין שהורשע, אם קובל ביקש זאת ואם נמצא שבעבירה יש משום קלון, את אחד העונשים המנויים בסעיף 68 לאותו חוק.

מדובר אפוא בסמכות שבשיקול דעת. מימושה דורש יזמה של לשכת עורכי הדין בתור הקובל, קביעה של בית הדין כי מדובר בעבירה שיש בה קלון, וקביעה נוספת, מבין העונשים המנויים בסעיף 68 האמור וכוללים למשל גם קנס או אזהרה, כי ראוי למנוע מהמשיב לשמש כעורך דין. הנאשם עצמו עמד על כך, בציינו כי בתום תקופת ההשעיה "יום אחרי כן אני הופך להיות עו"ד מהשורה, אני לא צריך להגיש בקשה נוספת או לעבור מבחנים". בנסיבות העניין אינני סבור כי האפשרות כי כל האמור לעיל יתרחש היא בגדר נזק וודאי מן ההרשעה בהליך זה, אשר מצדיק את ביטול ההרשעה.

8. בקבעי זאת אני שוקל נתון נוסף: כי אין זו הרשעתו הראשונה של הנאשם. בת.פ. (י-ם) 1309/08 (גזר הדין מיום 27.11.12 הוצג לעיוני) הורשע הנאשם בעבירה של מרמה והפרת אמונים אשר, בניגוד למקרה בו עוסק ההליך הנוכחי, בוצעה במהלך עבודתו כעורך דין. הנאשם, כך נקבע שם, קיבל לידי כספי מכירת דירה עת שימש ככונס נכסים ומייצג, אך נמנע מלהעבירם לידי לקוחותיו למרות פניות חוזרות ונשנות ולמרות החלטות מספר של ראש ההוצאה לפועל בהן נדרש לספק את הכספים. עוד טען כי הפקיד את הכספים בקרן השקעות, אך בפועל שימשו הכספים לצרכים שאינם צרכי הנאמנות.

בהשוואה לנתוניו של ההליך הנוכחי, העוסק בעבירת איומים שאינה כרוכה בעבודתו כעורך דין ואשר בוצעה על רקע אמונה שגויה שלו כמפורט לעיל, הרי שהרשעתו הקודמת של הנאשם רלבנטית הרבה יותר לשאלה, האם יבחרו הקובל ובית הדין המשמעותי להפעיל את הסמכות לפי סעיף 75 לחוק לשכת עורכי הדין ואיזו סנקציה, אם בכלל, תוטל על הנאשם.

9. במצב דברים זה, איני יכול לקבוע כי הותרת ההרשעה בהליך הנוכחי על כנה היא אשר תמנע מן הנאשם לשוב למקצוע עריכת הדין. ברי כי מי שישקלו את הסוגיה, אם ימצאו לשקול אותה, ייקחו בחשבון לא רק את עצם ההרשעה בהליך הנוכחי אלא גם את נסיבות ביצוע העבירה. על רקע זה ובשים לב להרשעתו הקודמת של הנאשם, לא די באפשרות שהעלטה ההגנה כדי להצדיק נקיטה במהלך החריג של ביטול ההרשעה. הביטול יפגע לשיטתי יתר על המידה באינטרס הציבורי שבהרשעת מי שחטא בפלילים ובערכים המוגנים על ידי עבירת האיומים, עליהם אעמוד בפרק הבא.

אשר ליתר הפגיעות האפשריות להן טענו ההגנה והנאשם, בקבלת רישיון לנשק או השלכות ההרשעה על תעסוקה אפשרית אחרת, הרי שאלה נטענו בחצי-פה וללא תימוכין, ואיני מוצא כי די בהן לביסוס הבקשה.

אני דוחה את הבקשה לבטל את הרשעת הנאשם. אעבור לגזר הדין:

מתחם העונש ההולם

10. קביעת המתחם נעשית לאורו של עקרון ההלימה, המשקלל שני רכיבים מרכזיים: חומרת המעשה, ולצדו

דרגת אשמו של העושה. העיקרון האמור מגלם שאיפה להתאים בינם לבין סוג ומידת העונש (סעיף 40ב לחוק העונשין).

11. על מנת ליצוק תוכן לרכיבים אלה במקרה דנן יש לעמוד על הערך המוגן בעבירת האיומים. עבירה זו נועדה לגונן על שלווה נפשו של הפרט ועל חירות הפעולה שלו, תוך מניעת שימוש בכלי הפוגעני של הטלת אימה כדרך להשגת תכליות ופתרון סכסוכים, ובשים לב לפוטנציאל הגלום באיום להפוך לפגיעה ממשית בגוף, ברכוש ואף בנפש (ע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל פס' 6 (6.9.89)).

הדבר מדגיש את חומרת מעשיו של הנאשם, שאמר את שתי האמירות מושא האישום במטרה להרתיע את המתלונן. מטרתו הושגה, תוך פגיעה של ממש בשלוות נפשו של המתלונן. כפי שנקבע בהכרעת הדין (פס' 67), הן המתלונן והן העדים אריה יהודה בר אורין ומאיר זרביב שנכחו במקום תארו פחד עז אותו חש המתלונן לשמע האיומים ואותו הביע באזני העדים. בין היתר תיארו כיצד היסס המתלונן לצאת מבית הדין טרם הגעת ניידת משטרה, ועם הגיעה נסע בה ישירות לתחנת המשטרה כדי להתלונן ותוך שהוא מבקש הגנה מפני הנאשם. אף בר אורין תאר, כמצוטט שם, כי חשש שהנאשם יממש את איומיו. יש לזכור כי המתלונן עצמו לא ידע על אמונתו המוטעית של הנאשם לפיה המתלונן עומד מאחורי התנכלות לנאשם, ומבחינתו דובר בהתנפלות זועמת, מפתיעה, חריגה ומאיימת מצדו של הנאשם. מדובר אפוא בפגיעה של ממש בערך המוגן.

12. ועם זאת, עקרון ההלימה כולל כאמור מבט לא רק אל המעשה, אלא גם אל דרגת אשמו של העושה, ובכלל זה אל הסיבות שהניעו אותו לבצע את העבירה (סעיף 40ט(א)(5) לחוק העונשין). במקרה דנן יש להנחיה זו משמעות ניכרת. זאת, משום שהנאשם פעל בדמותו לנגד עיניו תרחיש מורכב ומטריד, לפיו המתלונן מנסה להניעו לשלם לו כספים ולצורך זה גרם להצתת דלת ביתו של הנאשם, ימים ספורים לפני הדיון בבית הדין. גם אם לא חש סכנה לפגיעה מיידית ומשמעותית בו או בבני משפחתו בידי המתלונן (לעניין זה ראו הקביעות בפס' 54 סיפא להכרעת הדין), הרי שמבחינתו של הנאשם המתלונן לא היה אדם תמים אלא מי שהתנכל לו. הנאשם היה טעון מאוד, אמוציונאלית, כלפי המתלונן והדבר ניכר כאמור בהתנהלותו בבית הדין, טרם השמעת האיומים ובמהלכה. במצב רגיש זה, די היה בחילופי הדברים בין המתלונן לנאשם אודות הסכסוך הממוני (ראו למשל תיאוריו של בר אורין בפס' 24 להכרעת הדין) ובעצם המעמד של הדין בבית הדין כדי לפרוץ את סכר רגשותיו של הנאשם תוך השמעת האיומים. הן תוכן האיומים, שכלל לא התייחס לסכסוך הממוני, והן דרך ואופן אמירתם: בצעקות ותוך שהנאשם "ממשיך לטייל במסדרון ולצעוק מגיע לך שאניייתק עלך כדורבין העיניים" (תיאורו של מאיר זרביב, מובא בפס' 19 להכרעת הדין), מעידים על פרץ האמוציות ששטף את הנאשם.

מדובר, לשיטתי, באלמנט שיש בו למתן במידה ניכרת את אומדן האשם. אמנם, רבות מעבירות האיום מבוצעות בשעת זעם. אלא, שבמקרה דנן הזעם אינו סתמי ומקורו באמונה כנה של משמיע האיומים. כפי שנקבע בהכרעת הדין, אין די בכך לאיין את אחריותו של הנאשם לעבירה וזאת בין היתר משבחר באיום אסור כדרך לפתור את המצוקה אליה נקלע. ועם זאת, יש בנסיבות אלה כדי לצבוע את האירוע בצבעים אנושיים, ככישלון של מי ששגה לחשוב כי קורבנו מתנכל לו.

13. על רקע זה איני סבור כי יש לגזור את מתחם העונש ההולם בהכרח מן הענישה הנוהגת בעבירת האיומים. זאת, בפרט, בנוגע לרף העליון של המתחם. הענישה הנוהגת מגוונת, ונעה בין עונשי מאסר לתקופות של מספר חודשים ועד לתקופה של כשנה, לבין עונשי מאסר מותנה. זאת, לצד סנקציות נוספות כגון קנסות, פיצוי והתחייבות. לדוגמאות ראו רע"פ 1293/08 קורניק נ' מדינת ישראל (25.06.08); עפ"ג (ב"ש) 6985-02-11 דהאן נ' מדינת ישראל (1.2.12); עפ"ג (מרכז) 1608-01-08 עלאונה נ' מדינת ישראל

(30.4.08); ת"פ (רמ') 36775-11-11 **מדינת ישראל נ' זרף** (14.2.12, בהסדר טיעון); ת"פ (ב"ש) 10/09 **מדינת ישראל נ' רוזין** (11.2.10); ת"פ (צפת) 21596-08-11 **מדינת ישראל נ' סננס** (22.5.12); ת"פ (רח') 1811/09 **מדינת ישראל נ' ארביב** (6.6.12, בהסדר טיעון); ת"פ (כפ"ס) 41196-05-10 **מדינת ישראל נ' גידו** (13.2.11).

בעניינה של העבירה שלפני, אני סבור כי עונש של מאסר בפועל יהיה חמור יתר על המידה. המקרה הנוכחי נבדל ממקרי האיומים השכיחים יותר וזאת בשים לב לדרגתו המדודה של האשם בביצוע העבירה, בנסיבות הבלתי-שגרתיות שתוארו לעיל. לכן, יש לעצב את הרף העליון של המתחם בהתייחס לתקופת מאסר קצרה יחסית, לריצוי בעבודות שירות. עוד יש לכלול בענישה ההולמת סנקציות הצופות פני עתיד, וזאת כדי לספק לנאשם תמריץ שלילי מלשוב ולהיכשל באופן דומה.

14. בקביעת מתחם העונש לעניין הקנס יש לשקול גם את מצבו הכלכלי של הנאשם. זה אינו שפיר, כפי שפורט לעיל בסקירת הטיעון לעונש. הנאשם שרוי בחובות כבדים, וישנו חשש של ממש כי הטלת עונש מהסוג האמור תביאו לרצות מאסר חלף קנס. בנסיבות אלה, ומשהדבר לא התבקש בידי התביעה, אני סבור כי ראוי לכלול רכיב כספי בעונש.

15. במכלול השיקולים אני קובע כי מתחם העונש ההולם לעבירה הנדונה, בנסיבותיה, נע בין עונש של שני חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, ובין מאסר על תנאי וחתימה על התחייבות.

קביעת העונש בתוך המתחם

16. לזכות הנאשם יישקל הזמן שחלף, למעלה משבע שנים מאז האירוע וקרוב לחמש שנים מאז הוגש כתב האישום (להשתלשלות ההליך ראו פס' 2 להכרעת הדין). להיותו של אדם בסטטוס של חשוד, ובהמשך נאשם, משך תקופה כה ממושכת יש מחיר עצמאי ומשמעותי הנותן אותותיו במישורי החיים השונים. ניתן היה לעמוד על השלכות ההליך על הנאשם מדבריו בישיבת הטיעון לעונש. עוד חשוב לציין כי במהלך תקופה זו לא חזר הנאשם וכשל בפלילים. הדברים יישקלו לזכותו, בגזירת העונש.

17. עוד יישקלו נסיבותיו האישיות של הנאשם, כפי שפורטו לעיל. לצד הרקע הנורמטיבי יש לזכור כי מהלך חייו של הנאשם קיבל תפנית חדה, לשלילה, בשנים האחרונות. מעורר-דין המתפרנס בכבוד מצא עצמו מושעה מן המקצוע, שרוי בחובות כבדים ביותר ונאבק על פרנסתו וכלכלת משפחתו במאמץ לשקם את חייו. הדבר יישקל לקולה, הן במישור הכללי של קביעת העונש והן בנוגע לעתירת התביעה לכלול בענישה רכיב של שירות לתועלת הציבור. בנסיבותיו של הנאשם סבורני כי אין להיענות לעתירה זו. הגם שהעונש הנדון ניתן לביצוע בלוח זמנים גמיש הרי שמדובר בהטלת נטל נוסף על מי אשר מצוי במאבק הישרדות כלכלי על בסיס יום-יומי. משהתרשמתי כי ההליך עצמו הותיר על הנאשם חותם משמעותי, אני סבור כי יש הכרח בענישה מהסוג האמור למטרות גמול או הרתעה, או כי נדרש להכביד על מאמצי שיקומו בדרישה לבצע שירות לתועלת הציבור.

18. אשר לשיקול החרטה, מצאתי לזקוף אף אותו לזכות הנאשם, הגם שבצורה מדודה. בדבריו הביע צער על התנהלותו באירוע מושא האישום, דבר המגלם חרטה. ועם זאת, הפנמת הפגם שבמעשיו הייתה חלקית, תוך שהוא מתייחס לאיומים כ"סגנון" ביטוי לקוי, ורואה עדיין בעצמו קורבן תוך התייחסות להתנכלויות שעברה משפחתו והפניית טענות לרשויות האכיפה. לא זיהיתי בדבריו הבנה של החרדה שגרם למתלונן, או הפנמה של הקביעה לפיה שגה ואיים על אדם תמים. דברים אלה גורעים נתח ממשקלו של השיקול הנדון.

19. שיקול נוסף שיפעל לחובת הנאשם עוסק בהרשעתו הקודמת, עליה עמדתי לעיל. ועם זאת, לא מדובר בעשייה מאותו תחום, ואף היא נוגעת למעשים רחוקים (משנת 2004) כאשר הנאשם לא חזר וכשל בעבירות נוספות. לכן, מדובר בסוגיה שמשקלה נמוך.

20. במכלול השיקולים אני סבור כי ניתן להימנע ממיצוי הדין עם הנאשם, מבלי שהדבר יחטא לשיקולי הגמול, ההוקעה וההרתעה. אלה יבואו לכדי ביטוי בענישה צופה פני עתיד, שתמחיש לנאשם את המחיר אותו ישלם אם ישוב וייכשל באיום על הזולת. מצאתי לתת לשיקול זה ביטוי הן במאסר מותנה, והן בחתימה על התחייבות.

21. אני גוזר לנאשם את העונשים הבאים:

א. שלושה חודשי מאסר, אותם ירצה אם ישוב ויעבור עבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין בתוך שלוש שנים מהיום.

ב. חתימה על התחייבות בסך 5,000 ₪, שלא לחזור ולבצע עבירת איומים בתוך שנתיים מהיום.

ניתן היום, י"ג חשוון תשע"ו, 26 אוקטובר 2015, במעמד הצדדים.